

Realismia turvapaikkapolitiikkaan, resursseja kotoutumiseen

Tässä väliraportissa esitellään kokoomuksen eduskuntaryhmän maahanmuuttopoliittisen työryhmän linjauksia liittyen turvapaikkapolitiikkaan ja maahanmuuttajien kotoutumiseen. Kesällä julkaistavassa loppuraportissa paneudutaan syvemmin muihin maahanmuuttoteemoihin sekä tarkastellaan työperäistä maahanmuuttoa.

1. Turvapaikkapolitiikka

Turvapaikanhakijoiden määrä on kasvanut Suomessa vuoden 2008 heinäkuusta lähtien voimakkaasti. Vuonna 2008 turvapaikkaa haki 4035 henkeä kun edeltävänä vuonna 2007 hakijoita oli 1505. Maaliskuuhun 2009 mennessä turvapaikkaa on hakenut 1430 henkeä. Turvapaikanhakijoita tulee eniten Irakista, Somaliasta ja Afganistanista. Hakijat tulevat Suomeen pääosin Schengen-alueelta ja miltei puolet (01–03/2009 46 %) tulijoista on hakenut turvapaikkaa jo aiemmin toisessa EU-maassa. Hakijoiden määrän kasvun Suomessa on arvioitu johtuvan monista seikoista, mutta erityisesti Ruotsin ja Norjan tiukentuneesta turvapaikkapolitiikasta.

Euroopan unionin, sen jäsenmaiden ja koko kansainvälisen yhteisön tulisi puuttua pakolaisuuden syihin niiden alkulähteillä. EU:n pitää edistää voimakkaasti talouskehitystä ja demokratiaa niissä maissa, joista turvapaikanhakijat pääosin tulevat. Kansainvälisellä yhteistyöllä tulee vaikuttaa alueellisten elintasoerojen kaventamiseen ja yhteiskunnallisen vakauden lisäämiseen kriisialueilla. Kansainväliseen suojeluun perustuvan maahanmuuton on oltava kaikilta osin kansainvälisiin sopimuksiin ja oikeusvaltioperiaatteisiin perustuvaa.

Ruuhkautunut turvapaikanhakuprosessi ja pidentyneet käsittelyajat ovat Suomessa johtaneet tilanteeseen, jota demokraattisessa oikeusvaltiossa ei pitäisi syntyä. Tehokas, riipää, avoin ja riittävästi resursoitu turvapaikkaprosessi takaa inhimillisen kohtelun niille turvapaikanhakijoille, jotka aidosti tarvitsevat kansainvälistä suojelua. Nämä maahantulijat ovat joutuneet kotimaassaan kokemaan vainoa mielipiteidensä vuoksi tai kärsimään poikkeuksellisen huonoista elinolosuhteista. Heidän tilannettaan ei paranneta uuvuttavalla byrokratialla ja passivoivalla, pitkittyneellä käsittelyprosessilla. Turvapaikkakäytäntöjä tulee muuttaa ja resursoida niin, että näiden turvapaikanhakijoiden oikeusturva ja inhimillinen kohtelu taataan. Lainsäädännön, turvapaikkaprosessin kehittämisen ja resursoinnin tulee siis lähteä kansainvälistä suojelua aidosti tarvitsevan ihmisryhmän tarpeista.

Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä maahanmuuttopolitiikan kokonaistavoitteena on oltava turvapaikanhakijamäärän kasvun taittuminen erityisesti perusteettomien hakemusten määrää vähentämällä, käsittelyprosesseja nopeuttamalla sekä kotouttamalla oleskeluluvan saaneet entistä tehokkaammin.

Pohjoismaisen lainsäädännön yhdenmukaistaminen ja vetovoimatekijöiden minimointi

• *Kokoomuksen eduskuntaryhmä tukee hallituksen puoliväliriihen linjauksia siitä, että Suomen lainsäädäntö sekä turvapaikkapolitiikan linjaukset ja käytännöt saatetaan mahdollisimman yhteneviksi muiden Pohjoismaiden kanssa. Tavoitteena on perusteettomasti turvapaikkaa hakevien vähentäminen.*

Suomen turvapaikkapolitiikassa ei saa olla sellaisia vetovoimatekijöitä, jotka houkuttelisivat muun muassa jo toisiin EU-maihin asettuneita henkilöitä hakeutumaan Suomeen. Sisäasiainministeriön asettamalta turvapaikkapolitiikkaa koskevalta selvitykseltä odotetaan rohkeutta konkreettisiin esityksiin, joiden avulla turvapaikkapolitiikan kipupisteisiin voidaan puuttua. Poliittisilla linjauksilla sekä lainsäädännöllä ja sen muutoksilla on signaalivaikutus ilman perusteltua syytä turvapaikkaa hakevien määrään.

Alaikäiset turvapaikanhakijat

Alaikäiset ovat turvapaikanhakijoina erityisen haavoittuva ryhmä. Alaikäisiä turvapaikanhakijoita koskevissa toimissa on aina huomioitava lapsen tarvitsema erityisasema.

Alaikäisiksi itsensä ilmoittaneiden turvapaikanhakijoiden määrä on kasvanut. Maahanmuuttoviraston mukaan vuonna 2008 Suomesta haki kansainvälistä suojelua yhteensä 706 yksintullutta alaikäiseksi itsensä ilmoittanutta (vuonna 2007 turvapaikkaa haki 98 alaikäistä). Maaliskuuhun 2009 mennessä yksintulleita alaikäisiksi ilmoittautuneita on tullut maahan 232 henkeä. Vuodenvaihteessa perustettuun kahteen uuteen alaikäisten vastaanottoyksikköön tulleista turvapaikanhakijoista kolmannes on osoittautunut täysi-ikäisiksi.

Turvapaikanhakijan iän selvittäminen

• *Velvollisuus ikätestiin on kirjattava lakiin.*

Tätä puoltaa muun muassa eduskunnan hallintovaliokunnan mietintö ulkomaalaislaista (HaVM 2/2009 vp). Ikätestaus on voitava tehdä silloinkin kun turvapaikkahakija kieltäytyy tai vastaavasti ikätestauksesta kieltäytymisellä tulisi olla vaikutusta oleskeluluvan saantiin. Iänmäärityksen kirjaaminen lakiin parantaisi turvapaikanhakijoiden oikeusturvaa, sillä väestötietojärjestelmään kirjatulla iällä on myös oikeusvaikutuksia. Kirjaus myös ennaltaehkäisisi turhien turvapaikkahakemusten jättämistä perheen yhdistämisen toivossa. Todellisen iän selvittäminen helpottaa myös käytännön järjestelyitä. Aikuisia ei voi sijoittaa vastaanottokeskuksiin yksin tulleiden lasten kanssa.

Nuorten turvapaikanhakijoiden toimeentulotuki

- *Vastaanottokeskuksissa yksin asuvien nuorten toimeentulotuen saanti tulisi ottaa uudelleentarkasteluun. Tuen painopistettä tulisi siirtää vastaanottokeskuksen nuorelle tarjoamaan ylläpitoon käteen maksettavan rahallisen avustuksen sijaan.*

Nuorille suoraan maksettava toimeentulotuki on osoittautunut joissain tapauksissa vetovoimatekijäksi. Nuorten turvapaikanhakijoiden Suomessa saama toimeentulotuki on moninkertainen esimerkiksi Saksaan verrattuna. Lähtään nuoremmat ryhmäkodeissa asuvat turvapaikanhakijanuoret saavat toimeentulotukea 126,70 €/kk ja tukiasuntojen itsenäistymässä olevat nuoret 248,40 €/kk.

Perheenyhdistämiset uudelleentarkasteluun

Perheenyhdistämisten avulla maahan tulevien ulkomaalaisten määrän ja kotouttamisen resurssien on oltava tasapainossa, jotta maahantulijoille voidaan tarjota riittävät kotouttamispalvelut. Perheenyhdistämisen kautta maahan tulevien määrän kehitystä on seurattava.

Maahanmuuttoviraston mukaan tulevan 3-4 vuoden aikana on odotettavissa 3000 - 4000 perheenyhdistämistapausta pelkästään Somaliasta. Näistä mahdollisista maahantulijoista arviolta jopa 70–80 prosenttia voi olla lukutaidottomia. Nämä luvut asettavat kotouttamispolitiikalle kohtuuttomia haasteita. Periaatteessa jokainen pakolaistatukseen saanut voi tuoda lisähenkilöitä Suomeen. Toisaalta suuri osa perheenyhdistämisen kautta tulleista on lapsia, joita suomalainen yhteiskunta tarvitsee. On voitava myös punnita, onko aina lapsen etu, että perhe yhdistetään alaikäisen perheenkokoajan perässä Suomeen.

- *On hyödynnettävä perheenyhdistämisdirektiivin (2003/86/EY) antamat mahdollisuudet siltä osin, että perheenyhdistäminen kohdistuu vain ydinperheeseen. Ulkomaalaislakia on muutettava siten, että yksin tuleen nuoren kohdalla perheen yhdistämisprosessin saa käynnistää vain alaikäinen.*
- *Perheenyhdistämistapauksissa, yksin tuleen alaikäisen turvapaikanhakijan kohdalla, tulisi ensisijaisesti kartoittaa mahdollisuutta yhdistää perhe lähtömaahan, kuten muun muassa Ruotsissa jo toimitaan.*
- *Kasvatilapsen asema perheenyhdistämisissä tulisi ottaa uudelleentarkasteluun. Lakiin tarvitaan kasvatilapsia koskeva säännös, joka velvoittaisi perheenjäsenten ilmoittamiseen heti turvapaikanhakuprosessin alussa.*

Vaikka turvapaikanhakijat tulevat vaikeista oloista, sukulaisuussuhde on pystyttävä todistamaan. Suomessa on esiintynyt tapauksia, joissa kasvatilapsien biologinen perhe "löytyy" jälkikäteen ja kasvatilasta käytetään perheenyhdistäjänä. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ennakkotapauksissa on todettu, että jos perhe-elämä on jo kerran päättynyt, kasvatilasta ja kasvattiperhettä ei välttämättä ole perusteltua uudelleen yhdistää.

Palautussopimukset

• Suomen tulee luoda uusia toimintamalleja kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden osalta. Yksi näistä voisi olla niin sanotun vapaaehtoisen paluun tukeminen pohjoismaisten käytäntöjen mukaisesti.

Esimerkiksi Ruotsissa vapaaehtoisen paluun taloudellinen tukeminen on varsin yleistä. Paluukorvaukseen on Suomessakin mahdollista saada tukea niin sanotulta pakolaismomentilta, mutta määrärahaa ei ole juurikaan tiedostettu. Poliisilla on oma momentti kielteisen päätöksen saaneiden turvapaikanhakijoiden maastapoistamiseen.

• Neuvotteluja palautussopimusten solmimiseksi Irakin, Afganistanin ja Somalian kanssa on määrätietoisesti jatkettava.

Turvapaikanhakijoiden lähtömaiden tilannetta on jatkuvasti seurattava mm. UNHCR:n tietojen mukaan ja turvapaikkapäätöksissä on syytä ottaa huomioon muutokset lähtömaiden turvallisuustilanteissa. Suomessa tulisi ottaa käyttöön myös luovia ratkaisuja liittyen palautuskäytäntöihin. Esimerkiksi Pohjois-Irak vastaanottaa vain vapaaehtoisesti palaavia irakilaisia, mutta pakkopalautuksia ei hyväksytä. Tämän vuoksi Tanska on panostanut alueelle vapaaehtoisesti palaavien elinolojen järjestämiseen paikan päällä.

Resurssit kohdalleen

Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto toiminnan kokonaiskustannukset vuonna 2008 olivat 35,6 miljoonaa euroa. Turvapaikanhakijoiden määrän voimakas kasvu lisää näitä kustannuksia merkittävästi. Yhdestä turvapaikanhakijasta yhteiskunnalle aiheutuvat kustannukset ovat 5 000–66 300 €/vuosi, sijoituspaikasta riippuen.

• Maahanmuuttoviraston ja ulkomaalaisasioita hoitavan poliisin resurssit on mitoitettava muuttuvan tarpeen mukaan. Seuraavalla vaalikaudella on syytä erottaa menokehyyksen ulkopuolelle turvapaikanhakijoiden määrän vaihtelusta johtuvat lisäresurssitarpeet. Nämä ovat muun muassa maahanmuuttoviraston ja vastaanotto keskuksen sekä ulkomaalaisasioita hoitavan poliisin määrärahat. Tämä toisi järjestelmään joustavuutta ja mahdollistaisi tarvittaessa määräaikaisen työvoiman käytön käsittelysumissa.

Lyhyet käsittelyajat ovat sekä turvapaikanhakijan että Suomen etu. Ripeää käsittelyä tarvitaan senkin takia, että tiedetään, koska suomen tai ruotsin kielen opetus maahantulijalle kannattaa aloittaa. Periaatteena tulee olla, että oleskelulupaa ei voi saada sillä perusteella, että hakemusta ei ole ehditty käsitellä tai päätöstä ei ole ehditty panna toimeen Dublin-säännösten maksimijassa. Suomeen pitää saada jäädä sillä perusteella, että on oikeutettu turvapaikkaan eikä sillä perusteella, että asiaa ei ole ehditty käsitellä määräajassa.

Maahanmuuttoviraston tulostavoite on, että niin sanotut Dublin-tapaukset sekä ilmeisen perusteettomat hakemukset saadaan käsiteltyä 90 päivässä. Muiden hakemusten osalta

tavoiteaika on 180 päivää. Hakijamäärien nopean kasvun vuoksi todellinen käsittelyaika on nyt jo lähes 300 päivää. Vielä vuonna 2008 käsittelyajoissa päästiin pääosin tavoiteaikoihin. Silloin turvapaikkahakemusten käsittely kesti normaalissa menettelyssä noin puoli vuotta ja nopeutetussa menettelyssä noin kaksi kuukautta. Maahanmuuttovirastolla tulisi olla realistinen mahdollisuus pysyä määritellyissä tavoiteajoissa.

Poliisi suorittaa merkittävän osan turvapaikkoihin liittyvästä tutkinnasta. Ulkomaalaisasioita hoitava poliisia työllistää osaltaan se, että osa turvapaikanhakijoista ilmoittaa vääriä tietoja tai toisaalta jättää ilmoittamatta turvapaikanhakuprosessin kannalta keskeisiä tietoja. Ulkomaalaislakiin tulisi kirjata, että tahallinen väärin tietojen antaminen tai olennaisten tietojen antamatta jättämisen tulisi vaikuttaa turvapaikanhakuprosessiin.

EU:n yhteinen turvapaikkapolitiikka

- *EU tarvitsee yhteisen turvapaikkajärjestelmän, koska turvapaikanhakijoiden kohtelu ja turvapaikkojen myöntöperusteet vaihtelevat suuresti jäsenvaltiosta toiseen.*

Jäsenvaltioiden välillä on suuria kansainvälisen suojelun myöntämiseen liittyviä eroja. EU:n pitää voimakkaasti edistää talouskehitystä ja demokratiaa niissä maissa, joista suuret määrät turvapaikanhakijoita tulevat. Kokoomuksen eduskuntaryhmä tukee hallituksen kannattamaa komission esitystä Euroopan turvapaikka-asioiden tukiviraston perustamiseksi. Virasto koordinoisi EU-maiden yhteistyötä ja lähentäisi niiden turvapaikkakäytäntöjä. Sormenjälkiin perustuva tunnistusjärjestelmän kehittämistä on jatkettava Euroopan unionin valtioiden kanssa lupahakemusten käsittelyjen nopeuttamiseksi.

2. Kotoutuminen

Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä tavoitteena kaikkien maahanmuuttajien osalta on oltava tehokas kotoutuminen. Paras keino kotoutumisen onnistumiseksi on mahdollisimman varhainen työllistyminen. Tämän lisäksi tärkeää on mahdollisimman nopeasti hankittu suomen tai ruotsin kielen taito. Kotoutuminen on vuorovaikutusta suomalaisen yhteiskunnan kanssa ja siksi myös kotouttamispolitiikan tulee olla kaksisuuntaista. Myös vastaanottava yhteiskunta muuttuu väestön monimuotoistuuessa.

Vaikka maahanmuuttajat ovat erittäin heterogeeninen ryhmä, kotouttamispalveluita ei tulisi eritellä ainoastaan maahantulotavan perusteella. Nyt kotoutumispalveluiden piiriin lasketaan vain alle kolme vuotta Suomessa olleet. Kotoutumisprosessi on kuitenkin yksilöllinen ja todellisuudessa huomattavasti pidempi. Kotouttamisen epäonnistuminen työvoimahallinnossa opettamisessa ja asumisessa kuormittaa suoraan sosiaali- ja terveydenhuoltoa.

Kaikki lähtee kielitaidosta

- *Neuvontapalveluiden ja kielikoulutuksen on oltava kaikkien saatavilla, mutta varsinaista kotouttamissuunnitelmaa ei ole tarpeellista soveltaa pakollisena kaikkiin maahanmuuttajiin.*

Kotoutumisen perusedellytys on mahdollisuus opiskella suomen tai ruotsin kieltä ja saada neuvoja käytännön ongelmien ratkaisussa. Kotouttamisen päävastuu on kunnilla, mutta valtion on osallistuttava nykyistä suuremmalla maksuosuudella kustannuksiin. Maahanmuuttajille tarjolla olevan kielten opetuksen koordinointi ei ole riittävää. Kielten opetuksen järjestäjiä on monia ja tasoluokitukset ovat sekavia.

- *Tieto maahanmuuttajille tarjolla olevasta kielten opetuksesta tulisi olla saatavissa yhdestä paikasta.*

Maahanmuuttajaperheet on kokonaisuudessaan otettava huomioon kotouttamishjelmissä. Maahanmuuttajanaisten integroiminen yhteiskuntaan ja työelämään on erityisen tärkeää niistä kulttuureista tuleville naisille, joissa naisten työssäkäynti kodin ulkopuolella ei ole tavallista.

- *Myös lapsiaan kotona hoitavat maahanmuuttajanaiset, jotka eivät ole työttömiä työnhakijoita, on tuotava kotouttamishjelman piiriin.*

Palvelut yhdeltä luukulta

- *Maahanmuuttajien yhden luukun palveluperiaatteista hyvä esimerkki on maahanmuuttajien yhteispalvelutoimisto Vantaalla. Kotoutumista edistetään yhdestä pisteestä tukemalla maahanmuuttajan omia voimavaroja ja verkostoja siten, että asiakkaat saavat parempia valmiuksia toimiakseen suomalaisen yhteiskunnan tasavertaisena jäsenenä.*

Vantaan yhteispalvelutoimistossa yhdeltä luukulta on saatavissa Kelan ja maistraatin palveluiden lisäksi neuvontaa käytännön asioissa, asumisopastusta, sosiaali- ja terveyspalveluita sekä ohjausta suomen kielen kursseille yhteistyössä työvoima- ja opetusviranomaisten kanssa.

Erityishuomio lapsiin ja nuoriin

Erityishuomiota on kiinnitettävä ilman vanhempia tulleiden alaikäisten lasten sekä toisen polven maahanmuuttajanuorten kotoutumiseen. Monet maahanmuuttajanuoret integroituvat suomalaiseen kulttuuriin vanhempiaan nopeammin. Nuorten omia valintoja tulee kunnioittaa ja heidän integroitumistaan yhteiskuntaan tulee tarvittaessa tukea.

- *Myöhään maahan tulleille nuorille on syytä tarjota riittävästi ammatilliseen koulutukseen valmistavaa räätälöityä opetusta, lisäopetusta ja aikuislukioiden tarjoamia kursseja.*

Monet nuoret tulevat Suomeen kesken peruskoulun ja kaipaavat vahvistusta kielitaidolleen ennen toisen asteen opintoja. Myös lukutaidottomuus asettaa myöhään maahan tulleiden maahanmuuttajanuorten koulutukselle haasteita. Maahanmuuttajanuorille suunnatulla peruskoulun lisäopetuksella maahanmuuttajanuori voi vahvistaa valmiuksiaan jatkoopintoihin. Erityisen hyväksi käytännöksi ovat osoittautuneet maahanmuuttajien omat

lisäopetus- eli kymppiluokat. Joissakin kunnissa on perustettu erityisesti lukioon tähtäviä kymppiluokkia.

Kokoomuksen ajamalla lisäpanostuksilla maahanmuuttajien valmentavan koulutuksen kestoa on saatu lisättyä puolesta vuodesta vuoteen. Perusopetuksen valmistavan opetuksen rahoitusepäkohta on siinä, jos nuoren sijoitus muuttuu toiselle paikkakunnalle opetuksen kestäessä. Tällaiset katkeavat polut saattavat aiheuttaa kunnan valtionosuuden menettämisen kokonaan, koska sen saaminen edellyttää satojen tuntien pituisen valmentavan opetuksen päättymistä.

- *Perusopetuksen valmistavan opetuksen kustannuksia tulisi kompensoida kunnille toteutuneet kustannukset paremmin huomioon ottaen. Maksatuksen jaksotus on saatava reaaliaikaisemmaksi.*
- *Kolmannen sektorin hankkeita maahanmuuttajien integroimiseen pitää tukea julkisin varoin.*

Urheiluseurat, kulttuuriyhdistykset, kyläyhdistykset ja muut kansalaisjärjestöt ovat avainasemassa uussuomalaisen kotouttamisessa.

Tutkintojen vastaavuutta edistettävä

Korkeasti koulutettujen maahanmuuttajien tutkintojen käytännön tunnustamista ja rinnastamista suomalaisiin tutkintoihin on edistettävä. Tavoitteena on korkeakoulutettujen maahanmuuttajien työllistyminen koulutustaan vastaaviin töihin ja heidän osaamisresurssiensa parempi hyödyntäminen työmarkkinoilla. Korkeasti koulutetulle maahanmuuttajalle suunnatun niin sanotun Specima-koulutusohjelman suoritettuaan henkilö on täysin pätevä toimimaan muun muassa opettajan, opinto-ohjaajan, hammaslääkärin tai farmaseutin ammatissa.

- *Specima-tyylisiä koulutusohjelmia on jatkettava ja niiden rahoituksen jatkuminen on taattava.*

Työ on parasta kotoutumista

Maahanmuuttajien nopea työllistyminen on tärkeää. Kielitaidottomuudesta ei pidä tehdä työllistymisen estettä, jos se ei estä työntekoa.

- *Kotouttamispalvelut sekä suomen tai ruotsin kielen opiskelu tulisi järjestää osana työelämää niin, että maahanmuuttaja voi olla samaan aikaan työelämässä ja tehokkaiden kotouttamispalveluiden piirissä.*
- *Sosiaalisten yritysten mahdollisuuksia toimia tehokkaasti maahanmuuttajien työllistämässä tulee vahvistaa.*

Parhaimmillaan sosiaalinen yritys toimii tehokkaana välityömarkkinana, josta osaamisensa osoittanut maahanmuuttaja voidaan ohjata avoimille työmarkkinoille. Maahanmuuttaja, jolla ei ole aiempaa työkokemusta Suomesta, tulee katsoa vaikeasti työllistettäväksi ja hänen on päästävä siten välittömästi työllistämistoimenpiteiden piiriin.

Kunnille riittävät resurssit

- *Pakolaisista maksettavan korvauksen tasoa kunnille on nostettava, jotta se vastaa nykyistä hintatasoa.*

Vastaanottavien kuntien on pyrittävä järjestämään työ- ja elinolosuhteet niin, että ainakin osa maahanmuuttajista jäisi kuntaan pysyvästi. Valtion tulee kantaa nykyistä vahvemmin osavastuunsa lisäkustannuksista erityisesti niissä kunnissa, joissa maahanmuuttajia on selvästi keskimääräistä enemmän.

- *Oleskeluluvan saaneiden sijoittamista vastaanottokeskuksista kuntiin voidaan parantaa lisäämällä vastaanottokeskusten roolia sijoittamispäätöksissä.*

Vastaanottokeskusten henkilökunta tuntee parhaiten oleskeluluvan saaneet ja siten vastaanottokeskuksissa on parhaat mahdollisuudet löytää oleskeluluvan saaneille sopiva kotikunta.

Maahanmuuttajia näkyville paikoille

- *Maahanmuuttajien pääsyä yhteiskunnallisesti näkyviin ammatteihin on edistettävä helpottamalla ensimmäisen polven maahanmuuttajien kielitaitovaatimuksia toisen kotimaisen kielen osalta.*

Esimerkiksi poliisilta vaaditaan edelleen molempien kotimaisten kielten osaamista, vaikka jonkin muun kuin toisen kotimaisen kielen osaaminen voisi olla käytännön työn kannalta tarkoituksenmukaisempaa. Maahanmuuttajien osuus julkisen sektorin työvoimasta tulisi olla tasapainoisessa suhteessa maahanmuuttajien osuuteen väestöpohjasta. Julkiset toimijat olkoon hyvinä esimerkkeinä uussuomalaisia työllistettäessä.

Kansalaisuuden saantia edistettävä

Monelle pitkään Suomessa asuneelle kansalaisuuden saanti on merkittävä askel kotoutumiseen. Suomen kansalaisuuden saantia on nopeutettava hallituksen puoliväliriihen päätöksen mukaisesti.

- *Lyhennetään kansalaisuuteen vaadittava oleskeluaika kuudesta vuodesta neljään vuoteen ja hyväksytään Suomeen jääneiden ulkomaalaisten opiskelijoiden kansalaisuusajaksi puolet opiskeluajasta, kuitenkin maksimissaan puolet kansalaisuusajasta.*

Suomen kansalaisuuden saavat vain ne henkilöt, jotka ovat läpäisseet kielitestin. Kielitaidon osoittaminen on voimassa olevan lain mukaan vaikeaa ja monelle maahanmuuttajalle jopa

mahdotonta, koska kielitaitovaatimus on liian korkea. Kielitestin läpäisyyn vaaditaan nykyisin arvosanaa kolme, joka edellyttää varsin hyvää suomen tai ruotsin kielen taitoa.

- *Kielitaitoedellytyksen täyttäminen tulisi voida osoittaa suorittamalla yleinen kielitutkinto yleistaitotasolla kaksi, tyydyttävä. Näin edesautettaisiin monien mahdollisuutta päästä Suomen kansalaisiksi.*

Asuminen ja kaupunkisuunnittelu

Kuntien on huolehdittava, etteivät uudet tai vanhat asuinalueet muodostu väestörakenteeltaan liian yksipuolisiksi. Tämä tapahtuu varmistamalla eri asuinalueiden ja kaupunginosien mahdollisimman monipuolinen asuntotarjonta. Kunnalliseen asuntotuotantoon ja asukasvalintaan maahanmuuttajia asutettaessa onkin kiinnitettävä erityistä huomiota. Suomessa on toistaiseksi onnistuttu välttämään eri asuinalueiden jyrkkä segregoituminen, joka on monessa muussa maassa johtanut alueiden ghettoutumiseen ja esimerkiksi maahanmuuttajien syrjäytymisen kierteeseen.

Asuinalueen väestörakenteen monipuolisuudella on merkittävä rooli myös kotoutumisen nopeuttamisessa. Kaupunkien asuntopoliittisilla päätöksillä on luotava tilanne, jossa maahanmuuttajaoppilaita on tasaisesti ympäri kaupunkia. Nykyresursseilla koululuokka toimii vielä hyvin, mikäli noin kolmannes oppilaita on maahanmuuttajataustaisia.

- *Valtion tulee kantaa nykyistä vahvemmin osavastuunsa asuntopoliitikassa erityisesti niissä kunnissa, joissa maahanmuuttajia on selvästi keskimääräistä enemmän.*

- *Hallituksen tulisi selvittää, miten kunnallinen asuntotuotanto ja asukasvalinta vaikuttavat maahanmuuttajien keskittymiseen tietyille alueille suurissa kaupungeissa.*

Riittävän suuret yhteisöt

- *Kuntapaikkoja valittaessa on tärkeää, että kansalaisuus- ja kulttuuriryhmät eivät jää liian pieniksi, vaan paikkakunnalla on ennestään integroitumisen mahdollistava, riittävän kokoinen yhteisö.*

Pienemmissä kunnissa noin sataa henkeä yhtä kansalaisuus- tai kulttuuriryhmää kohden on pidetty onnistuneen ja pysyvemmän kuntasijoituksen alarajana.

Nollatoleranssi rasismille ja muukalaisvihalle

- *Rasismien ja muukalaisvihan kaikkien ilmentymismuotojen osalta viranomaistoiminnassa tulee sitoutua nollatoleranssiin.*

Rasististen rikosten tutkintaan ja viranomaisten monikulttuurisuuskoulutukseen tulee panostaa erityisesti. Työelämän valvonnassa on panostettava laittoman työvoiman sekä laittomien työehtojen torjuntaan.